Arbetsmarknadsutskottets betänkande 1986/87:14

om anslag till jämställdhetsombudsmannen m. m. (prop. 1986/87:100, bilagorna 12 och 15)

AU 1986/87:14

Sammanfattning

I betänkandet behandlas de delar av proposition 1986/87:100 bilaga 12 (arbetsmarknadsdepartementet) som rör anslag för nästa budgetår under A. Arbetsmarknadsdepartementet m. m., punkterna A 6 och A 7 angående Jämställdhetsombudsmannen m. m. resp. Särskilda jämställdhetsåtgärder. Vidare behandlas den i bilaga 15 (civildepartementet) under G. Övriga ändamål upptagna punkten G 1. Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet. Vidare behandlas sex motioner väckta under allmänna motionstiden 1987.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om medel till JämO (2 450 000 kr.) och för särskilda jämställdhetsåtgärder (9 milj. kr.). Två motioner som förordar ytterligare ökade anslag till JämO avstyrks av utskottet (reservationer av fp och vpk). Likaså avstyrker utskottet en motion som förordar ökade anslag till särskilda jämställdhetsåtgärder (reservation av vpk).

Beträffande statsbidrag till kvinnoorganisationer tillstyrker utskottet regeringens förslag om medelstilldelning (2 800 000 kr.). En motion med förslag om ändrad inriktning och minskning av detta statsbidrag avstyrks av utskottet (reservation av m).

Därutöver avstyrker utskottet en motion i vilken förordas ett helt nytt anslag för inrättande av en kvinnohusfond (reservation av vpk).

TIONDE HUVUDTITELN

A. Arbetsmarknadsdepartementet m. m.

1. Jämställdhetsombudsmannen m. m.

Propositionen

1985/86	Utgift	2 368 799
1986/87	Anslag	2 275 000
1987/88	Förslag	2 450 000

Regeringen har under punkt A 6 (s. 53) föreslagit att till Jämställdhetsombudsmannen m. m. för budgetåret 1987/88 skall anvisas ett förslagsanslag av 2 450 000 kr.

1 *Riksdagen 1986/87. 18 saml. Nr 14*

Motionerna

1986/87:A232 av Margó Ingvardsson m. fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att i proposition 1986/87:100, bilaga 12, A 6 Jämställdhetsombudsmannen m. m., uppföra ett i förhållande till regeringens förslag förhöjt anslag om 400 000 kr.

Yrkande 2 behandlas i senare betänkande.

1986/87:A813 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari yrkas

6. att riksdagen till jämställdhetsombudsmannen anslår ytterligare 0,5 milj. kr. utöver vad regeringen föreslagit.

Yrkandena 1–5 och 7–13 behandlas i senare betänkande.

Utskottet

Den i propositionen förordade medelsanvisningen innebär att jämställdhetsombudsmannen (JämO) förstärks med en assistent. Syftet är att avlasta handläggarna och ge myndigheten möjlighet att arbeta mer rationellt. Medel för detta har beräknats genom omprioriteringar inom huvudtiteln. Beräkningen i övrigt utgår från huvudförslaget. JämO:s yrkande om ytterligare en handläggare avvisas däremot av regeringen.

I motion 1986/87:A232 av Margó Ingvardsson m. fl. (vpk) samt i motion 1986/87:A813 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) föreslås att medel skall anslås för den av JämO begärda handläggartjänsten samt för viss administration. Motionärerna hänvisar till den hårda arbetsbelastningen vid myndigheten.

Utskottet delar uppfattningen i propositionen i fråga om behovet av ytterligare en assistenttjänst och om anvisningen av medel för JämO:s verksamhet. Till det aktuella anslaget bör därför anvisas 2 450 000 kr. Motionerna A232 och A813 avstyrks i aktuella delar.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1986/87:A232 yrkande 1 och 1986/87:A813 yrkande 6 till *Jämställdhetsombudsmannen m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 2 450 000 kr.

2. Särskilda jämställdhetsåtgärder

Propositionen

1986/87	Anslag	9 000 000
1987/88	Förslag	9 000 000

Regeringen har under punkt A 7 (s. 54) föreslagit riksdagen att till Särskilda jämställdhetsåtgärder för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 9 000 000 kr.

Motionerna

1986/87:A257 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att höja anslagssumman i budgetpropositionens bil. 12, litt. A 7 med 20 000 000 kr. till 29 000 000 kr. i avsikt att fördjupa och förstärka det kvalitativa innehållet i de regionala AMS-kampanjerna samt i länsarbets- och länsskolnämndernas m. fl. jämställdhetssatsningar på unga kvinnor samt att medel anslås även till särskilda projekt rörande 6 timmars arbetsdag för alla.

Yrkandena 2 och 3 behandlas i ett senare betänkande.

Utskottet

Från anslaget betalas kostnader för åtgärder och projekt som syftar till att främja jämställdhet mellan kvinnor och män på arbetsmarknaden, m. m. Bidrag har bl. a. lämnats till länsarbetsnämnder, länsskolnämnder, utvecklingsfonder m. fl. För fortsatt verksamhet inom arbetsmarknadsdepartementets område föreslås 9 milj. kr.

I motion 1986/87:A257 av Lars Werner m. fl. (vpk) föreslås att anslaget skall höjas från 9 000 000 kr. till 29 000 000 kr. Motionärerna hänvisar till att anslaget i förhållande till det viktiga ändamålet är alltför blygsamt och att beloppet, uppdelat på varje län, blir ytterst litet. I motionen anförs att den låga ekonomiska nivån riskerar att försvaga också det kvalitativa innehållet och effektiviteten i verksamheten.

Enligt utskottets uppfattning är det nödvändigt att särskilda ansträngningar görs för kvinnors utbildning och vidareutveckling i samband med förändringar i arbetslivet. Bl. a. måste fortsatta åtgärder till för att stimulera flickor/kvinnor till ett mer otraditionellt utbildnings- och yrkesval samtidigt som kvinnors traditionella arbete måste uppvärderas.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet den i propositionen föreslagna medelsanvisningen, vilken får anses vara väl avvägd för ändamålet. Motion A257 avstyrks sålunda.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1986/87:A257 yrkande 1 till *Särskilda jämställdhetsåtgärder* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 9 000 000 kr.

TRETTONDE HUVUDTITELN

G. Övriga ändamål

1. Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet

Propositionen

1985/86	Utgift	2 434 295
1986/87	Anslag	2 400 000
1987/88	Förslag	2 800 000

Regeringen har under punkt G 1 (s. 143) föreslagit riksdagen att till Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 2 800 000 kr.

Motion

1986/87:A817 av Alf Wennerfors m. fl. (m) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående bidrag till de politiska kvinnoorganisationerna,

4. att riksdagen till Bidrag till Kvinnoorganisationernas centrala verksamhet under civildepartementets huvudtitel för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 1 400 000 kr.

Yrkandena 1 och 2 behandlas i senare betänkande.

Utskottet

Den i propositionen förordade medelsanvisningen innebär att anslagsbeloppet räknas upp med 400 000 kr. jämfört med innevarande budgetår. Både grundbidraget och det rörliga bidraget höjdes under 1986/87. Med hänsyn till detta förordar det föredragande statsrådet endast en höjning av det rörliga bidraget med 0,30 kr. till 5,80 kr. för medlem.

I motion 1986/87:A817 av Alf Wennerfors m. fl. (m) anförs att något särskilt bidrag inte bör utgå till de politiska kvinnoorganisationerna, eftersom dessa redan har anslag från moderpartierna. Enligt motionärerna är däremot bidraget till de opolitiska kvinnoorganisationerna väsentligt och bör bibehållas.

Liknande yrkanden från moderata samlingspartiet har väckts under de senaste åren och avstyrkts av utskottet (se bl. a. AU 1985/86:12). Utskottet har därvid framhållit kvinnoorganisationernas betydelsefulla uppgifter i samhället och att det inte kan godtas att dessa organisationer i motsats till andra jämförbara folkrörelser skulle stå utan någon form av statligt stöd. I motion A817 framförs inte några nya omständigheter som skulle kunna motivera en ändrad ståndpunkt från utskottets sida. Utskottet tillstyrker därför regeringens förslag till medelsanvisning och avstyrker därmed motion A817 i motsvarande del.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1986/87:A817 yrkandena 3 och 4 till *Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 2 800 000 kr.

2. Kvinnohusfond (nytt anslag)

Motion

1986/87:A603 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen beslutar att på statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag om 20 milj. kr. avseende kvinnohusfond.

I motion 1986/87:A603 av Lars Werner m. fl. (vpk) anförs att det finns ett behov av ett centralt statligt stöd till kvinnohus. Det görs gällande att kvinnohusverksamheten bygger på kvinnors frivilliga engagemang och att den drivs på ideell bas. Kvinnohusföreningarna erhåller visst stöd från kommuner och landsting i form av lokaler och personal, men omfattningen av detta ekonomiska stöd varierar mycket mellan olika platser i landet enligt motionärerna. Därför finns det även behov av ett centralt statligt stöd. Motionärernas förslag innebär inrättande av en statlig fond, dit kvinnohusföreningar kan vända sig för att få ekonomiskt stöd för att starta och driva verksamhet. Fonden skall enligt motionen betala ut startbidrag när det finns kvinnor som i organiserade former vill sätta i gång kvinnohusverksamhet och kan redovisa en plan för verksamheten.

Föregående år yrkade vpk i motion 1985/86:So237 om 20 milj. kr. att användas för ekonomiskt stöd till kvinnohus, dvs. en höjning av anslaget H 4. Utvecklings- och försöksverksamhet under femte huvudtiteln. Socialutskottet avstyrkte förslaget (SoU 1985/86:17 s. 14) med motiveringen att det inte kunde komma i fråga att använda anslaget H 4 för bidrag till sådan verksamhet hos kvinnohusen, som inte kan sägas ha anknytning till socialt behandlingsarbete. Mera permanent stöd kan inte heller ges från anslaget H 4.

Enligt arbetsmarknadsutskottets uppfattning har kvinnohusen/kvinnojourerna ett stort värde såväl för kvinnor som är utsatta för våld som för andra kvinnor, vilka har behov att träffas för att få kontakter och stärka sitt självförtroende. Även den öppna verksamheten i form av kaféer, diskussionsmöten, studiecirkelverksamhet etc. är till gagn för det vidare jämställdhetsarbetet.

Av det sagda framgår att utskottet ser positivt på verksamheten vid kvinnohusen. Utskottet är emellertid inte berett att biträda förslaget om särskilda statliga medel för ändamålet. Motionen avstyrks därför.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motion 1986/87:A603.

Stockholm den 31 mars 1987

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Lars Ulander

Närvarande: Lars Ulander (s), Marianne Stålberg (s), Alf Wennerfors (m), Börje Hörnlund (c), Gustav Persson (s), Bo Nilsson (s), Charlotte Branting (fp), Inge Carlsson (s), Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c), Lars-Ove Hagberg (vpk), Sven Lundberg (s), Anders G Högmark (m), Johnny Ahlqvist (s), Sigge Godin (fp) och Erik Holmkvist (m).

1. Medelsanvisning till anslaget Jämställdhetsombudsmannen (punkt A 1)

Charlotte Branting och Sigge Godin (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 2 som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

JämO är en liten myndighet med en central roll i jämställdhetsarbetet och bör som anförs bl. a. i motion A813 (fp) ytterligare förstärkas. Med hänsyn till JämO:s ansvar för information, opinionsbildning m. m. inom hela jämställdhetsområdet anser utskottet att det finns behov av ytterligare personalresurser utöver den assistenttjänst som regeringen föreslår i årets budgetproposition. Utskottets synsätt leder till att myndigheten bör få disponera medel för ytterligare en handläggartjänst och för viss ökad administration. Härigenom tillgodoses i huvudsak även motion A232 (vpk) i aktuell del.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A813 yrkande 6 samt med anledning av propositionen i motsvarande del och motion 1986/87:A232 yrkande 1 till *Jämställdhetsombudsmannen m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 2 950 000 kr.

2. Medelsanvisning till anslaget Jämställdhetsombudsmannen (punkt A 1)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 2 som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Endast fall som kan anses ha en principiell betydelse kan nu föras vidare till prövning hos JämO. Många kvinnor som utsätts för könsdiskriminering kan inte få sina fall prövade. De hänvisas i stället till sin fackliga organisation. Erfarenheten visar att de fackliga organisationerna inte ger kvinnorna den hjälp och det stöd som behövs. En orsak kan vara att de fackliga företrädarna oftast är män och inte alltid ser dessa problems fackliga vikt.

JämO måste få ökade anslag dels för att kunna pröva fler fall, dels för att kunna öka informationsinsatserna. Utskottet anser därför att myndigheten bör få disponera medel, utöver vad som följer av budgetpropositionen, för ytterligare en handläggartjänst och för ökade förvaltningskostnader. Härigenom tillgodoses motion A232 (vpk) och i huvudsak motion A813 (fp) i aktuella delar.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A232 yrkande 1 samt med anledning av propositionen i motsvarande del och motion 1986/87:A813 yrkande 6 till *Jämställdhetsombudsmannen m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 2 850 000 kr.

3. Medelsanvisning till anslaget Särskilda jämställdhetsåtgärder (punkt A 2)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 3 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "avstyrks sålunda" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening finns det många skäl till en förstärkning av projektmedlen för att främja jämställdheten mellan kvinnor och män på arbetsmarknaden. Behovet av insatser är särskilt stort i sådana områden, där den regionala situationen och arbetsmarknadens struktur är ogynnsam för kvinnor. I sådana regioner och orter är alla begränsningar i kvinnornas samhälleliga situation speciellt starka. Där råder också tyvärr ofta en konservativ social struktur som påverkar såväl kvinnornas egna krav som synen på deras krav. Här behövs därför kraftfulla insatser vilka motiverar den i vpk-motionen A257 föreslagna medelsanvisningen.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet motion A257 (vpk) i denna del.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

> att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A257 samt med anledning av propositionen i motsvarande del till *Särskilda jämställdhetsåtgärder* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 29 000 000 kr.

4. Medelsanvisning till anslaget Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet (punkt G 1)

Alf Wennerfors, Anders G Högmark och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar med "Liknande yrkanden" och slutar med "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen att särskilda medel inte bör utgå till de politiska kvinnoorganisationerna. Som framhålls i motion A817 (m) bör dessa i stället kunna erhålla medel från sina resp. moderpartier. Däremot bör de opolitiska kvinnoorganisationerna ges möjlighet till statligt stöd för sin verksamhet. Härför bör – som föreslås i motion A817 (m) – anvisas 1,4 milj. kr. för nästa budgetår.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

> att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A817 yrkandena 3 och 4 och med anledning av propositionen i vad avser begäran om anslag för budgetåret 1987/88 till *Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 1 400 000 kr.

5. Medelsanvisning till nytt anslag Kvinnohusfond (punkt G 2)

AU 1986/87:14

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 5 som börjar med "Av det" och slutar med "avstyrks därför" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i vpk-motion A603 bygger kvinnohusverksamheten på kvinnors frivilliga engagemang och att den drivs på ideell bas. Utskottet har den uppfattningen att verksamheten vid kvinnohusen är angelägen och fyller ett uttalat behov. Statligt stöd bör därför utgå till verksamheten.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet förslaget i vpk-motion A603 om ett särskilt anslag för ändamålet om 20 milj. kr. för nästa budgetår.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen bifaller motion 1986/87:A603.

gotab Stockholm 1987 12728